

TarinanOmaiset-podcast: erityislapsen isoisä

Kertoja: TarinanOmaiset on Mikkelin seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry:n podcast, josta kuulet erilaisten omaishoitoperheiden tarinoita ja ajatuksia. Tämä on podcastin ensimmäinen kausi ja nyt ääneen pääsevät miehet. Tervetuloa mukaan!

(äänitehoste)

Haastattelija: Osa 3. Isoisän tarina

Haastattelija: Kuvaisitko sä sen, että mikä se sinun omaishoitotilanne on?

Isoisä: Aiemmin, jos mä kerron mejän historiaa, olin vielä enemmän mukana, silloin kun lapsenlapsemme oli hyvin pieni. Äidillä on useempia sairauksia ja hänellä oli vaikeuksia jaksamisen kanssa ja silloin kun lapsi oli pienempi, niin olimme hyvinkin paljon, vielä enemmän apuna aina lapsille. Lapset, lapsenlapset ovat usein meillä myös yötä. Että ne ei ole pelkästään piipahduksia. Se on suurenmoinen etu, että jos voi olla paljon, käyttää aikaa lasten kanssa. Paljon olla yhdessä. Silloin kasvaa tämä luonnollinen rakkausside. Se vahvistuu hyvin voimakkaaksi.

Huomasin kyllä sen pienenä, kun oli tämä poika, jonka vuoksi tässä nyt erityisesti keskustellaan. Huomasin jo senkin vaaran, että yhdessä vaiheessa minusta tuli jo rakkaampi kuin isä. Ja kun minä tämän huomasin, niin mä vähän säikähdin sitä ja sit mun piti lyödä pikkusen vähän niinku jarrua päälle. Kuitenkin se on lapselle tärkeempi, että se läheinen suhde muodostuu isän kanssa voimakkaammaksi kuin isoisän. Mutta että ei se tarkottanu, että tunteet ois muuttunu, mutta se vaikutti sitten siihen omaan käytökseeni. Annoin sitten isälle tilaa ja jollakin lailla koitin sitten huomioida sen ja olla tavallaan tukena sitten siinä isäsuhteen, isä ja lapsi –suhteen muodostumisessa. Et siinä voi käydä jopa noinkin. Mutta enää sitä ei oo vaaraa, että tää poika on hyvin mielellään isän kanssa yökuntia jo poissa kotoa. Ovat yhdessä kalassa ja sillä tavalla. Enää ei tarvitse varoa sitä.

Tietysti kun vuosia on kulunut, niin se on pitkä matka vauvasta kolmasluokkalaiseen. On saanut olla koko ajan tässä matkalla enemmän tai vähemmän mukana. Virallisesti vaimo on tää virallinen tukihenkilö ja hän on näissä Essoten kirjoissa mukana. Mikä tää nyt onkaan. Hän on se virallinen yhdyshenkilö ja minä olen vaan vierellä. Mutta yhtä lailla olen siinä toiminnassa mukana. Tietysti mummu on se, joka laittaa enemmän ruokaa ja tällasta, mutta sillon kun mummu laittaa ruokaa, niin minä voin sillä aikaa sitten keskittyä ja olla sitten lastenlasten kanssa. Vaikka vaimo on siihen nimetty henkilö, niin kyllä se on yhteinen projekti olla siinä tukena. Oikeestaan me ollaan oltu vasta vähemmän aikaa sitten sillain virallisesti tässä tukena, mutta me ollaan oltu ensin ihan vaan luontaisesti lapsen ja lastenlasten apuna ja tukena. Sieltä kautta se on lähtenyt. Tämä virallistaminen on tullut sitten vasta vähän myöhemmin kuvioon mukaan sitten.

Tytär on sitten näinä päivinä, oikeestaan tämä nuorempi on vielä enemmän ollut sitten meidän kanssa, kun kolmasluokkalainen on päivät koulussa. Siinä vaiheessa kun koulu alkaa, niin sitten se arki muuttuu. Koululaisen päivä menee kuitenkin aika paljon siihen koulun käyntiin ja sitten koulutehtävien tekemiseen. Mutta sitten monesti sitten iltaisin tai viikonloppuisin voidaan olla enempi sitten heidän kummankin kanssaan. Sitten tää nuorempi, tää tytär, kun hän on päiväkodissa niin aika usein on ollut ilo saada viedä häntä sinne ja on ollut ilo käydä häntä hakemassa sitten. Jonkun verran oli sitä myös silloin tän pojankin kanssa aiemmin. On tullut nämä päiväkodin hoitajat monet hyvin tutuiksi. On ollut hienoa mennä katsomaan, on kummalla tahansa ollut tapahtumia näissä päiväkodeissa. On monesti päästy siihen mukaan ja he ovat esittäneet monenlaista siellä

ryhmässä. Myös sitten keväisin on aina tämä päätösjuhla, niin olemme useasti olleet siellä seuraamassa, kun he esittävät. Se on kanssa oikein kiva kokemus.

Haastattelija: Mites sitten jos miettii tuollaista normaalia arkipäivää, niin minkälainen se on se normaali arkitilanne?

Isoisä: No se tietysti alkaa aina semmosesta lämpimästä tervetuloitovotuksesta. Se on mukava ottaa aina vastaan. Sit tää poika ei oikein tykkää hirveen paljon halailemisesta, mutta varovasti saa halata. Tytärtä saa sitä enemmänkin halata ja saa jopa suukotellakkin. Poika, joka on vanhempi, häntä ei saa suukotella (naurahtaa). Se pitää muistaa aina sitten oma rajansa siinä. Sitten kun ollaan, niin koitetaan keksiä jotain tekemistä, koska varsinkin tällä pojalla on, hän mieluiten olisi omissa ympyrässään joko tietokoneella tai tabletilla. Pitää varoa, ettei hän liikaa saa olla sen kanssa.

Sitten koitetaan keksiä kaikenlaista tekemistä. Monesti käydään ulkona, kävelyllä, joskus metsästetään Pokemoneja, mut sitten tällä pojalla on motorisia liikuntaongelmia jonkin verran. Hän ei tykkää yhtään mistään jalkapalloista, pelaamisesta eikä yleisesti kovinkaan paljon mistään tällasesta tekemisestä. Nuorempana oon kyllä juossut paljon hänen kanssaan pitkin pyöräteitä ja kävelyteitä, kun hän ajoi pyörällä apurattailla. Tuli heidän kotiseutunsa hyvin läheiseksi. Tietysti omat nurkat on liikuttu sillä tavalla.

Kaikkee muuta sitten sisällä, milloin piirretään yhdessä, vaikka itse ei osaa piirtää, mutta tää poika, joka erityisesti on kyseessä tässä tapauksessa, hän osaa piirtää paljon paremmin kuin minä. Yhteen aikaan oli dinosaurukset semmoisia suosikkeja, joita hän piirsi kovasti. Sitten oli Jaska Jokunen ja kumppanit siinä. Lähinnä Jaska Jokunen. Sitten aina muuttuu mielenkiinnon mukaan se hahmo, mitä hän sitten haluaa piirtää. Se on melkein aina sitä samaa hahmoa vähän erilaisissa tilanteissa. On ollut hienoa nähdä tällaista erityistaitoa, jota itsellä ei ole. Arvostan suuresti.

Kaikista suurin asia on, että tuntee, että todella välitetään. Se on aitoa se välittäminen puolin ja toisin. Se se ehkä kaikista palkitsevinta on. Ja myös sitten kun on ne hyvät hetket, ne on todella hyviä ja riemukkaita. Aina ei tarvitse sen tekemisen olla mitään niin erikoista, eikä kannata liikaa miettiä, että mitä sitä tekee. Ja tosiaan tehdään sitä, jos on mahdollista, mistä lapset tykkää. Kaikista eniten, mitä meidän tapauksessa, niin kaikista halutuinta on se, että ollaan yhdessä. Lapset, jos mä en itse muista, he tulee pyytämään joka kerta, että peuhataanko nyt. Sit me mennään peuhaamaan. Lapsi tulee siihen viereen, sit siinä tehdään vaikka mitä ja vaikkapa polvi nostetaan toisen polven päälle ja lapsi on lentokoneen kyydissä. Siinä annetaan vauhtia ja kyytiä. Et siinä on menemistä ja touhuamista. Se on kaikista tärkeintä yhdessäoloa lapsille. Siitä sen tietää, kun joka kerta sitä pyydetään ja silloin siinä ollaan todella läsnä ja meillä on todella hauskaa. Lapsenlapsella, kuin itselläkin siinä on hauskaa.

Raskaita tilanteita on sitten kun, jos joku ei aina mene mielen mukaan. Esimerkiksi häviäminen on vielä vaikeaa lapsenlapselle. Tai joku muu, että ei oo menny ihan niin kuin ois pitäny hänen mielen mukaan mennä. Siitä saattaa tulla se voimakas suuttuminen ja joskus siitä pääsee yli jollakin tavalla, mutta sitten kun se menee oikein kunnolla suuttumukseksi, niin on se raskasta kattoa, kun näkee, että toisella on paha olla. Hän lähtee pois, joskus saattaa lähteä ovet paukkuenkin siitä huoneesta toiseen huoneeseen. Ne on niinku raskaita tilanteita, että silloin tulee mukaan, kun ymmärtää, mistä tämä johtuu. Et ei lapsi ole paha eikä ilkeätahtoisesti, vaan se on sitten tämä tauti, joka tulee kuvaan. Se ei ole tämä rakas lapsenlapsi, joka on nyt tämä, vaan se on seurausta siitä sairaudesta. Ja se on silloin tärkeintä pitää mielessä ja myöskin, että sitten kun lapsi suuttuu, niin ei itse suutu siinä. Aina aikuisen pitää muistaa olla aikuinen, eikä saa mennä siihen suuttumistilanteeseen mukaan, että itse suuttuisi. Nyt kun on erityislapsesta kysymys, niin se on vielä tärkeämpää sitten ymmärtää lasta.

Haastattelija: Mites jotain hauskoja tapahtumia kerroitkin jo tuossa, tuleeko mieleen vielä jotain muita?

Isoisä: No tietysti silloin kun tämä poika oli nuorempi, niin meillä oli, hän oli hyvin innokas lähtemään minun kanssa aina ongelle. Käytiin hyvin paljon ongella. Se kun hän sai ensimmäisen kerran itse kalan ylös ongella, niin olihan se hieno hetki. Et tämän tyyppisiä asioita on ollut. Että nyt en osaa yhtäkkiä sanoa, että mikä se ois semmonen superhetki. Et oikeestaan se superhetki on se, että saadaan olla yhdessä. Olla vaikka luonnossa, metsässä kävelemässä taikka jossakin laavupaikalla nuotiolla ja voidaan paistaa siellä yhdessä makkaraa. Näistä yhdessä tekemisestä se tulee se onnellisuuden tunne.

Sit tietysti yks asia mitä ei ole tässä aikaisemmin sivuttu, on että erityislapsella aika monesti on myös tää ruokavalio sellainen, johon joutuu kiinnittämään huomiota. Tässä tapauksessa hänellä on vielä tämän perussairauden lisäksi pähkinäallergia. Pitää olla erittäin varovainen, kaikki tuoteselosteet tutkia, että niissä ei oo mitään tällaista vaaraa. Ois joutunu, vaikka se itse tuote ei ole mikään pähkinä, mutta jos edellisellä kerralla linjalla on käsitelty pähkinää, ja jos tuotteessa lukee, että tuote saattaa sisältää pähkinäjäämiä tai jotain, mikä se sanamuoto sitten onkin, niin sellaisia tuotteita ei voi koskaan ostaa. Pitää hyvin tarkasti katsoa kaupassa, että mikä on se tuoteseloste siinä tuotteessa. Myöskin erityislapsella on monesti sitten tietty halut, mitä ruokaa hän haluaa. Jos vaan pelkästään hänen toiveidensa mukaan mennään, niin se on aina se sama ruoka. Sitten jossain vaiheessa on mäkkäri tullu mukaan, sinne mielellään mentäis. Pitää olla varovainen, ettei siellä liian usein käy.

Perunamuusi ja puolukka, se on se lempiruoka. Sitä useimmiten pitää aina mahdollisuus olla antaa, mutta kyllä tietysti joskus muutakin ruokaa. Liikaa ei saa kuitenkaan taas mennä lapsen ehdoilla. Aikuisen pitää huolehtia siitä. Onneksi, kun lapsi meni kouluun, niin siellä on pakko syödä sitä ruokaa, mitä annetaan. Et et sä siellä syö, mitä sä haluaisit syödä ja tietysti sama kotonakin on.

Kerran oltiin yhdessä laivaretkellä. Tehtiin lapsen vanhemman ja kummankin lapsen kanssa, yhdessä mentiin sinne laivaretkelle Ruotsiin. Siellä tämä ensimmäisen kerran tuli ja hän kyllä säikäytti todella pahasti, kun yhtäkkiä ruppee lapsen kurkku menemään tukkoon. Hän söi siellä eräässä kahvilassa, yhtä vaan keksiä vähän matkaa söi. Vähän matkaa meni, ennen kuin tajuttiin. Ehkä kun se äiti ensimmäisenä huomasi, että kaikki ei ole normaalisti, piti sanoa kahvilan henkilökunnalle, että tilatkaa ambulanssi. He eivät heti meinanneet uskoa, että se on totta. Sit piti vaan vaatia, että nyt se pitää tilata ambulanssi. Se oli säikäyttävä hetki, kun siinä on vaara, että se hengitys tukkeutuu. Ambulanssi tuli, ja ne anto siellä jotain antihistamiinia tai mitä kortisonia lie olikaan mitä ne antokaan rokotteenä siinä ja sitten se helpotti. Sen lapsen tilaa seurattiin jonkun aikaa ja jännitti sitten, että voiko hän lähteä enää laivalla samana päivänä takaisin. Siinä oli meillä jännät paikat. Saatiin lupa lääkäriltä, että pitää kertoa siellä laivassa ensimmäiseksi heti, että siellä on sairaanhoitajia, et he niinku tarkkailee siellä tarkkailussa niinku laivassa. Tällasiakin asioita voi tulla sitten erityislapsen kanssa ja jos on joku erityisherkyys. Tää ei nyt varsinaisesti liity siihen perussairauteen, mutta on ollut semmoinen säikäyttävä ja mieleenpainuva kokemus.

Haastattelija: Mitä haluaisit kertoa muille erityislapsen isovanhemmille?

Isoisä: Yksi tärkeä asia on, että kuitenkin on aina oma itsensä, ei yritä olla mikään muu, vaan on oma itse, oma itsensä kaikissa tilanteissa. Hyvin tärkeä on, jos vaan on mahdollista, että antaa mahdollisimman paljon aikaa. Jos vaan suinkin on mahdollista, niin suosittelen, että se yhdessä oleminen alkaa heti siitä päivästä lähtien, kun ensimmäisen kerran saat olla lapsenlapsen kanssa tekemisissä. Muistan, kuinka se oli ihana tunne ottaa tämä vauva syliin ja se suhteen rakentaminen

alkaa heti. Oikeestaan se odotusaika on jo, sitä odottaa sitä lastenlasta kovasti. Mut sitten kun on mahdollista, niin suosittelen kyllä, että kun vaan on mahdollista, niin on sitten yhdessä paljon ja välittää sen ja tuo sen selville, että lapsi tietää, että hänestä, että hän on rakastettu, hänestä pidetään ja häntä kunnioitetaan. Kun näin pääsee toimimaan, niin se kantaa hedelmää sitten. Jos vaan voi jatkaa sitä yhdessäoloa.

Tietysti sitten silloin kun on työelämässä monet, niin silloin se aika on rajallista. Silloin, kun sitä aikaa löytyy niin sitä kannattaa varata sitä aikaa. Et jos sitä vaan silloin tällön piipahtaa, niin tällasta suhdetta ei pääse rakentamaan. Tärkeintä se on, että ollaan siinä ja ollaan käytettävissä. Ollaan tukena, autetaan aina, kun tarvitaan, oli sitten päivä tai yö. Ollaan käytettävissä. Se on myös tärkeää, että tää erityislapsen vanhemmat sen tietää, että aina voi soittaa ja kysyä ja pyytää, olipa tilanne mikä tahansa. Ei tarvitse aprikoida, että voiko nyt ottaa yhteyttä. Tärkeintä siinä on kuitenkin se, että todella rakastaa lasta. Että hän on lapsenlapsi. Ja sit että hän on erikoislapsi, se on niinkun toissijainen seikka, mutta sitten meidän aikuisena on hyvä sitten aina huomioida, kun tulee erikoistilanteita. Mennään lapsen ehdoilla, ei mennä omilla ehdoilla näissä tilanteissa.

(tauko)

Tekijänoikeudet: Podcastin on tuottanut Mikkelin seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry

Äänitys ja äänitteiden editointi: Leevi Heinonen, Ihmeiden kehto

Videon editointi: Mikkelin seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry